

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa i uprave

Gradimo Europu
za djecu i s djecom

Početno izvješće

**Zajednički projekt Europske unije i Vijeća Europe
„Uspostavljanje Barnahus modela u Hrvatskoj”**

23HR02

Studenj 2023.

Projekt sufinancira Europska unija iz Instrumenta za tehničku potporu, a sufinancira ga i provodi Vijeće Europe u suradnji s Europskom komisijom, Glavnom upravom za potporu strukturnim reformama (DG REFORM).

Sadržaj

1. Sažetak projekta.....	3
2. Dinamika provedbe.....	3
3. Cilj početnog izvješća	4
4. Stavovi dionika konzultiranih tijekom početne faze	4
5. Stavovi izraženi na konzultacijama i ključni problemi prepoznati tijekom početne faze	6
5.1. Pravni, politički i institucionalni okvir koji osigurava pravosuđe prilagođeno djeci	6
5.2. Izazovi u međuagencijskoj koordinaciji, razmjeni informacija i upravljanju slučajevima zlostavljanja djece	10
5.3. Potrebe za osposobljavanjem i podizanjem svijesti	12
5.4. Sudjelovanje djeteta	15
6. Zaključci.....	16
Dodatak I. Program misije za utvrđivanje činjenica (24. – 26. listopada 2023.).....	19
Dodatak II. Ažurirana analiza rizika i mjere ublažavanja.....	20
Dodatak III. Ažurirani plan rada	21

1. Sažetak projekta

Zajednički projekt Europske unije i Vijeća Europe „**Uspostavljanje Barnahus modela u Hrvatskoj**” provodi Odjel Vijeća Europe za prava djece u bliskoj suradnji s hrvatskim Ministarstvom pravosuđa i uprave i Glavnom upravom za potporu strukturnim reformama Europske komisije (EC/DG REFORM) u razdoblju od 1. rujna 2023. do 28. veljače 2026.

Opći je cilj projekta podržati Hrvatsku u osmišljavanju, razvoju i provedbi reforme u području pravosuđa i zaštite prava djece. Točnije, cilj projekta je poboljšati pristup i kvalitetu pravosudnog sustava za djecu koja su žrtve nasilja u Hrvatskoj, kako bi se smanjilo nepotrebno odugovlačenje u obradi takvih slučajeva, te da sva djeca koja su žrtve seksualnog nasilja imaju pristup pravdi prilagođen djeci. To će se postići provedbom Barnahus modela koji je vodeći europski model za multidisciplinarni i međuresorni odgovor na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece prilagođen djeci. Barnahus model je model odgovora prilagođen djeci za koordinaciju kriminalističkih istraga i istraga o slučajevima zlostavljanja djece te pružanje usluga podrške za djecu žrtve i njihove obitelji pod jednim krovom. Barnahus model prepoznat je 2015. kao obećavajuća praksa od strane Odbora stranaka Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (Odbor Lanzarote). Model je dosad repliciran u Finskoj, Irskoj, Norveškoj, Sloveniji, Španjolskoj i Švedskoj.

Projekt je podijeljen u tri dijela koja vode do sljedećih rezultata:

- 1. uspostavljanje pravnog, političkog i institucionalnog okvira za održivo djelovanje Barnahus modela u Hrvatskoj**
- 2. jačanje znanja i kapaciteta stručnjaka koji rade s djecom i za djecu kako bi odgovorili na seksualno zlostavljanje djece**
- 3. jačanje svijesti stručne i šire javnosti o stanju seksualnog zlostavljanja djece u Hrvatskoj.**

Kao što je navedeno u Detaljnom opisu projekta, tromjesečna početna faza provedena je prije provedbe projektnih rezultata i aktivnosti. U tom je razdoblju 7. rujna 2023. održan uvodni sastanak. Na tom tripartitnom sastanku okupili su se predstavnici Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, EC/DG REFORM i Odjela za dječja prava Vijeća Europe. Rasprave su obuhvatile operativne aspekte projekta i prikazane su u zapisniku sa sastanka koji su navedena tri partnera odobrila 15. rujna 2023. U okviru drugog dijela početne faze, Vijeće Europe promotriло je početnu točku projekta, uključujući pregled do sada izrađenih dokumenata i organizirane konzultacije s ključnim dionicima kako bi se prepoznale konkretne potrebe i preliminarne preporuke. Rezultat je tih konzultacija i istraživanja ovo početno izvješće o projektu koje uključuje i ažurirani plan rada. Izvješće je podijeljeno tijelu korisniku i EC/DG REFORM-u, a odobrila ga je Savjetodavna skupina projekta koja se prvi put sastala putem interneta 12. prosinca 2023. Završno izvješće bit će predstavljeno na konferenciji povodom pokretanja projekta 30. siječnja 2023. i objavljeno na internetskoj stranici projekta.

2. Dinamika provedbe

Projekt sufinancira Europska unija iz [Instrumenta za tehničku potporu](#) i sufinancira ga i provodi Odjel Vijeća Europe za prava djece u suradnji s hrvatskim Ministarstvom pravosuđa i uprave i Glavnom upravom za potporu strukturnim reformama Europske komisije (DG REFORM).

Nacionalno tijelo koje je zatražilo tehničku podršku i koje će biti korisnik ovog projekta je Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske.

Tijekom početne faze, na inicijativu Ministarstva pravosuđa i uprave određeni su članovi Savjetodavne skupine koja će biti zadužena za političko vodstvo i koordinaciju projekta. Savjetodavna skupina

dugoročno će biti usredotočena na donošenje odluka i konkretnu provedbu Barnahus modela u Hrvatskoj. Savjetodavnu skupinu čine predstavnici sljedećih državnih agencija¹:

- Sudstvo (Vrhovni sud Republike Hrvatske, Visoki kazneni sud Republike Hrvatske, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Županijski sud u Zagrebu)
- Ministarstvo unutarnjih poslova, uključujući policiju i Policijsku akademiju
- Ministarstvo zdravstva
- Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- Hrvatska odvjetnička komora
- Pravobraniteljica za djecu
- Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Pravosudna akademija
- Hrvatska psihološka komora

Organizacije civilnog društva također će biti uključene u rad koji se provodi u okviru Projekta na utvrđivanju postojećih nedostataka hrvatskog pravosudnog sustava u odnosu na djecu koja su žrtve nasilja.

3. Cilj početnog izvješća

Cilj je ovog početnog izvješća pružiti preliminarno istraživanje stajališta različitih aktera uključenih u buduće funkcioniranje Barnahus modela u Hrvatskoj. U ovom izvješću prikazana su stajališta različitih institucija i stručnjaka koji su sudjelovali u bilateralnim konzultacijama. Identificirane izazove i nedostatke, kao i područja za poboljšanja, treba promatrati kao mišljenja temeljena na radnom iskustvu svake stručne skupine i kao takva mogu biti proturječna. Cilj je ove opće procjene trenutne situacije u Hrvatskoj dati prikaz prioritarnih potreba projekta kako bi se podržala provedba Barnahus modela u Hrvatskoj i trebalo bi ju smatrati prvim korakom u razmjeni mišljenja i prepoznavanju izazova među institucijama. Jedan je od stupova Barnahus modela daljnje jačanje međuresorne i interdisciplinarnе suradnje te jačanje razmjene informacija, kao i sinergija.

Nakon ovog početnog istraživanja provedenog u početnom izvješću uslijedit će izrada dubinskog izvješća o pravnoj, političkoj i institucionalnoj procjeni (Rezultat 3.), kao i detaljnog plana za uspostavu Barnahus modela u Hrvatskoj (Rezultat 4.). Paralelno će biti pripremljeno i izvješće o analizi nedostataka u osposobljavanju (Rezultat 8.) kako bi se identificirali postojeći nedostatci i dale preporuke za ciljano i/ili međuresorno osposobljavanje koje će biti razvijeno za potporu provedbi Barnahus modela u Hrvatskoj. Te će se aktivnosti provoditi uz potporu domaćih i međunarodnih stručnjaka.

4. Stavovi dionika konzultiranih tijekom početne faze

Povodom misije za utvrđivanje činjenica organizirane od 24. do 26. listopada 2023. u Zagrebu², održano je devet bilateralnih sastanaka s ključnim dionicima uključenim u zaštitu djece koja su žrtve nasilja, svjedoci nasilja i žrtve seksualnog zlostavljanja:

- Sudstvo (Vrhovni sud Republike Hrvatske, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Županijski sud u Zagrebu)
- Ministarstvo unutarnjih poslova, uključujući policiju i Policijsku akademiju
- Ministarstvo zdravstva

---

¹ Visoki kazneni sud Republike Hrvatske i Hrvatska psihološka komora imenovani su i uključeni u Savjetodavnu skupinu projekta nakon misije za utvrđivanje činjenica koja je održana u razdoblju od 24. do 26. listopada u Zagrebu.

² Vidi detaljan program misije za utvrđivanje činjenica u Dodatku I.

- Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- Hrvatska odvjetnička komora
- Pravobraniteljica za djecu
- Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Pravosudna akademija.

Prije bilateralnih sastanaka sudionicima je poslan **upitnik**, a na sastancima se raspravljalo o njihovim odgovorima. Upitnik se sastojao od sljedećih pitanja:

1. Mislite li da postoje nedostaci u zakonima i politikama vezani uz osiguravanje potpore za djecu koja su žrtve seksualnog zlostavljanja kada se pojavljuju kao svjedoci ili sudjeluju u sudskim postupcima? Ako da, koja su najvažnija područja koja bi trebalo preispitati?
2. Jeste li upoznati s ikakvim međuresornim praksama u Hrvatskoj kada se radi o slučajevima seksualnog zlostavljanja djece? Koji su, po vašemu mišljenju, budući nedostaci ili problemi u osiguravanju učinkovite međuresorne koordinacije, razmjene informacija, upravljanja slučajevima zlostavljanja djece i participativnih metoda među relevantnim hrvatskim tijelima i agencijama koje se bave slučajevima seksualnog zlostavljanja djece i eventualno agencijama koje provode Barnahus model?
3. Jeste li upoznati s bilo kakvim mogućnostima osposobljavanja koje je dostupno stručnjacima koji rade na slučajevima seksualnog zlostavljanja djece? Mislite li da je potrebno više prilika za osposobljavanje? Ako da, možete li navesti nekoliko područja u kojima je potrebna posebna intervencija?
4. Koje je vaše mišljenje o uspostavljanju i provedbi Barnahus modela u Hrvatskoj? Mislite li da će biti od koristi za cjelokupnu borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece? U tom pogledu, mislite li da sudjelovanje djece može poboljšati način na koji različiti sektori dopiru do slučajeva koji uključuju djecu i procesuiraju ih?

Neobvezno pitanje

5. *Jeste li upoznati s konkretnim praksama sudjelovanja djece u Hrvatskoj? Ako da, možete li navesti okvire i organizacije koje usmjeravaju sudjelovanje djece u politici i pružanju usluga u zemlji?*

Na kraju misije za utvrđivanje činjenica i nakon razgovora s Ministarstvom pravosuđa i uprave i EC/DG REFORM-om, identificirani su dodatni dionici i pozvani da sudjeluju u Savjetodavnoj skupini. Održane su dvije dodatne bilateralne konzultacije putem interneta 28. studenog 2023. s predstavnicima sljedećih institucija:

- Hrvatska psihološka komora
- Visoki kazneni sud Republike Hrvatske

Njihovi doprinosi uključeni su u početno izvješće.

5. Stavovi izraženi na konzultacijama i ključni problemi prepoznati tijekom početne faze

5.1. Pravni, politički i institucionalni okvir koji osigurava pravosuđe prilagođeno djeci

Hrvatska je pristupila većini međunarodnih pravnih instrumenata za zaštitu prava djece. Hrvatska je država stranka [Konvencije UN-a o pravima djeteta](#) i [Fakultativnog protokola o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji](#). Hrvatska je također stranka [Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja](#) (Lanzarote konvencija), kao i [Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji](#) (Istanbulska konvencija) i [Konvencije o kibernetičkom kriminalu](#) (Budimpeštanska konvencija). Pored toga, Odbor ministara Vijeća Europe, kojeg je Hrvatska članica, 2010. usvojio je [Smjernice o pravosuđu naklonjenom djeci](#).

Na nacionalnoj razini pravni okvir koji jamči postupovnu zaštitu djece žrtava i svjedoka nasilja i seksualnog zlostavljanja osiguran je odredbama Zakona o kaznenom postupku³. Uz to, posebna postupovna prava djece žrtava u kaznenom postupku zajamčena su odredbama Zakona o sudovima za mladež⁴. Nadalje, sedma izmjena i dopuna Zakona o kaznenom postupku, usvojena 2017. godine, dovela je do usklađivanja nacionalnog kaznenog postupovnog zakonodavstva vezanog uz postupovna prava žrtava kaznenih djela s europskim standardima poput Direktive 2012/29/EU koja uspostavlja minimalne europske standarde za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela. Provedene su i izmjene i dopune Zakona o kaznenom postupku na temelju Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP, čime je povećana kazna za počinitelje seksualnog zlostavljanja djece. Republika Hrvatska uvela je posebno poglavlje u Kazneni zakon – Kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta. Osim toga, dvije izmjene i dopune Kaznenog zakona značile su ukidanje zastare kaznenog progona i izvršenja kazne za oblike samostalnog kaznenog djela teških kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta⁵.

U većini konzultacija otkriveno je da je postojeći pravni okvir u Hrvatskoj koji se tiče zaštite djece žrtava i svjedoka seksualnog nasilja prilično čvrst te da su relevantne direktive EU-a, kao i drugi europski standardi, preneseni u nacionalno pravo. Konzultacije i daljnja pravna analiza i analiza politika koja je u tijeku daju dojam da hrvatski pravni okvir pruža odgovarajuću osnovu za uspostavljanje Barnahus modela. Međutim, identificirani su brojni izazovi i problemi, posebice u pogledu praktične provedbe.

Jedna od glavnih zabrinutosti koja je proizašla iz konzultacija višestruki su **razgovori prije suđenja** koji dovode do ponovne traumatizacije djeteta. Primjetno je da se suci trude ne razgovarati s djetetom dva puta, međutim prije nego što slučaj dođe do suca, dijete su najvjerojatnije već ispitali učitelj koji je prijavio slučaj, socijalni radnik uključen u procjenu potrebe zaštite, liječnik zadužen za pregled, psiholog tijekom psihološko-psihijatrijskog pregleda i policija. Osim višestrukih razgovora prije suđenja, nekoliko dionika spomenulo je nedostatak obučenog osoblja i sredstava, osobito u malim sudovima ili bolnicama, što može pogoršati traumu djeteta.

Tijekom konzultacija također je otkrivena posebna zabrinutost policije da se razgovori obavljani tijekom policijske istrage **ne smatraju dokazima pred sudom**, koji će ponovno ispitati dijete tijekom sudskog postupka. Kao rezultat toga, još jedan rizik povezan s višestrukim razgovorima s djetetom jest taj da njime može manipulirati navodni počinitelj tijekom razdoblja čekanja na ponovno ispitivanje od strane suca. U prilog tvrdnji da bi policijsko ispitivanje suci trebali smatrati dokazom, Ministarstvo

---

³ Članci 43., 43. a, 44. i 292.

⁴ Članci 114., 115. i 116.

⁵ Članak 166. stavak 2. i stavak 3. Kaznenog zakona.

unutarnjih poslova istaknulo je da se policija sustavno i kontinuirano educira o provođenju forenzičkog razgovora prema načelima modela utemeljenog na dokazima. Dakle, policijsko je ispitivanje relevantno i točno, čak i ako ga sud ne prihvaća. Za bilo kakvu promjenu po tom pitanju bit će potrebna izmjena zakona.

Postupak ispitivanja djeteta koje je žrtva seksualnog nasilja uređen je Zakonom o kaznenom postupku i Zakonom o sudovima za mladež. Razgovori obavljani prije nego što se slučaj prijavi suda smatraju se isključivo „informativnim”. Hrvatski zakonski okvir propisuje da razgovor s djetetom žrtvom ili svjedokom seksualnog zlostavljanja mora zatražiti sudac i obaviti u posebnoj prostoriji uz pomoć stručnog suradnika suda poput socijalnog pedagoga ili defektologa. Dijete se ispituje putem videa, a razgovor se mora snimati⁶. Stručnjak koji se nalazi uz dijete u posebnoj prostoriji prenosi pitanja iz sudnice na djetetu prilagođen način. Stranke mogu postavljati pitanja djetetu samo uz odobrenje istražnog suca i preko stručnjaka. Prije razgovora djeca prolaze preliminarnu procjenu kako bi se utvrdilo razumiju li situaciju i jesu li sposobna svjedočiti. Ti prethodno snimljeni razgovori čiji je cilj izbjeći bilo kakav kontakt s navodnim počiniteljem i omogućiti djetetu da izbjegne odlazak na sud i ponovno traumatiziranje, prihvaćaju se kao dokaz u kaznenim postupcima u Hrvatskoj.

Iako je sudjelovanje stručnjaka koji će ispitati dijete dobrodošlo kako bi se zaštitila prava djeteta i razgovaralo s njim na način prilagođen djeci, iz konzultacija se čini da suci koji predsjedaju slučajevima seksualnog zlostavljanja djece i državni odvjetnici **nisu uvijek specijalizirani za prava djeteta i/ili pravosuđe prilagođeno djeci**. Osposobljavanje za ovakve specifične slučajeve, čak i ako je dostupno, nije obvezno. Štoviše, kada ih Vrhovni sud imenuje na mandat od 5 godina na prijedlog predsjednika sudova, njihove vještine i znanje o dječjim pravima i načinu postupanja s tim specifičnim slučajevima nisu uvijek pažljivo ispitani. Smanjenje ukupnog broja sudova za mladež sa sadašnjih 15 na 4 (ili 5) najvjerojatnije bi pomoglo povećanju specijalizacije sudaca i državnih odvjetnika, koji bi tada rješavali više predmeta, a omogućilo bi i bolju razmjenu iskustava te pravosudni proces koji je učinkovitiji i prilagođeniji djeci.

Podatci razmijenjeni tijekom konzultacija također su otkrili da, iako je pravilo da se djeca koja su žrtve ili svjedoci seksualnog nasilja mogu ispitati samo jednom tijekom kaznenog postupka, u nekim iznimnim slučajevima **drugi razgovor** djeteta na sudu može zatražiti sudac. Takvi slučajevi, čak i ako ostanu iznimni, trebali bi biti regulirani jasno definiranim kriterijima i postupcima. Nije bilo moguće detaljnije govoriti o tim situacijama, a u pravnoj analizi i analizi politika detaljnije će se razmotriti to pitanje.

Još jedan primjer odstupanja između pravila i prakse koji je spomenut u nekoliko konzultacija činjenica je da mali sudovi **nemaju posebne prostorije za održavanje razgovora**, pa žrtva i počinitelj mogu završiti zajedno u čekaonici. Međutim, također treba spomenuti da se prema Zakonu o sudovima za mladež dijete eventualno može saslušati izvan suda, kod kuće ili u drugim za to posebno opremljenim prostorijama. Ta bi se mogućnost mogla opširnije istražiti, posebice na manjim sudovima u zemlji. Jedan od prijedloga za uspostavljanje Barnahus modela u Hrvatskoj bio je povezivanje sudnice u kojoj su prisutne sve stranke s namjenskom sobom za forenzičke razgovore u budućem Barnahusu.

Još jedan problem s kojim se susreće u praksi jest da **postupci razgovora nisu uvijek jasno definirani** u zakonima, točnije tko smije koristiti prethodno snimljeni razgovor, pa stoga može doći do nesporazuma. Na primjer, zakon bi trebao biti izmijenjen tako da navodi da dijete žrtva, bez obzira na dob, automatski dobiva prava i usluge videorazgovora. Prema sadašnjem zakonu, razgovor s djetetom koje ima 16 i više godina ne mora se nužno voditi putem videa, a odluku o tome donosi sud. Dok je u Zagrebu praksa da svu djecu mlađu od 18 godina ispituje stručnjak putem videopoveznice, konzultacije su pokazale da to nije uvijek slučaj na svim sudovima u zemlji. Za buduću provedbu Barnahusa, neki su sudionici konzultacija također podržali preporuku da bi trebalo zakonski propisati da se razgovori s

---

⁶ Vidi članak 292. Zakona o kaznenom postupku i članak 115. Zakona o sudovima za mladež

djecom mlađom od 10 godina (ili čak i starijom) u Hrvatskoj moraju voditi u Barnahusu. Tijekom konzultacija izneseni su i drugi prijedlozi za rješavanje slučajeva djece s teškoćama u razvoju, djece uključene u konfliktnu sporove roditelja u parničnim postupcima ili bilo koju vrst zlostavljanja (seksualnog, fizičkog ili psihičkog) u budućem Barnahusu.

Konzultacije su također pokazale važnu ulogu **stručnih suradnika suda** tijekom postupka, posebice tijekom razgovora s djetetom. Oni pripremaju dijete za razgovor, obavljaju i druge poslove poput prikupljanja podataka o djetetu ili podataka o kaznenom djelu od drugih službi. Također informiraju dijete i obitelj o sudskim postupcima i pravima djeteta⁷. Tijekom konzultacija spomenuto je da, nažalost, takvi stručnjaci nisu dostupni na svim sudovima u zemlji te da se unatoč njihovoj čvrstoj opredijeljenosti da djeluju u najboljem interesu djeteta, može dogoditi da se ponajprije usredotoče na sudski postupak. Pravni okvir koji definira ulogu tih stručnjaka trebalo bi detaljnije istražiti u budućoj pravnoj analizi i analizi politika, uključujući zahtjeve obvezne specijalizacije i/ili kontinuiranog osposobljavanja.

Još jedan problem uočen tijekom konzultacija je da se, u nekim slučajevima, identitet djeteta žrtve seksualnog zlostavljanja može otkriti tijekom ili nakon izricanja presude, čime se dijete dovodi u situaciju rizika, straha i akutne tjeskobe. **Zaštitu osobnih podataka** treba uskladiti s Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR) i potrebno je uzeti u obzir najbolje interese djeteta u tom pogledu. Ni pod kojim okolnostima ne smiju se otkriti osobni podatci djeteta, rasprave trebaju biti zatvorene, a suce treba upoznati i obučiti o zaštiti i povjerljivosti osobnih podataka.

Neki su sugovornici također spomenuli da se **odugovlačenja u postupcima** ponekad doimaju nejasnima i/ili predugima. Prema Zakonu o kaznenom postupku i Zakonu o sudovima za mladež postupak u slučajevima navodnog nasilja i/ili seksualnog zlostavljanja djece uvijek se smatra hitnim. Kad policija utvrdi da je počinjeno kazneno djelo iz Kaznenog zakona i članka 113. Zakona o sudovima za mladež, dužna je odmah obavijestiti državnog odvjetnika za mladež koji je dužan podnijeti izvješće sucu za mladež radi provođenja dokaznog saslušanja kako bi se dijete ispitalo kao svjedok **najkasnije u roku od 3 dana** od dana upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava. Državni odvjetnik dužan je donijeti odluku u roku od 6 mjeseci od dana upisa prijave. Po isteku tog roka podnositelj prijave, oštećenik i žrtva mogu podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku zbog nepoduzimanja radnji državnog odvjetnika koje je dovelo do odugovlačenja postupka. Zakon također propisuje da ako po isteku 6 mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava ili od uhićenja državni odvjetnik ne podigne optužnicu ili odbaci kaznenu prijavu, okrivljenik ima pravo podnijeti prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka. Ako sudac istrage ocijeni da je prigovor zbog odugovlačenja postupka osnovan, rješenjem će odrediti rok u kojem državni odvjetnik mora odlučiti o kaznenoj prijavi. Unatoč uspostavljenom zakonskom okviru, nekoliko sudionika konzultacija izvijestilo je da u praksi ukupno trajanje postupka od prijave policiji do izricanja kazne može biti i nekoliko godina (od 2 do 8 godina). Pitanje ukupnog trajanja postupka i razloge dugog odugovlačenja trebat će detaljnije ispitati u okviru predstojeće pravne analize i analize politika. Važno je napomenuti da dijete koje čeka sudsku odluku često ne može krenuti dalje u životu. Predugo odugovlačenje također može značiti da ako se dijete ispituje o prijavljenom zlostavljanju na sudu nakon predugog razdoblja, to može dovesti do iskrivljenog svjedočenja jer trauma može utjecati na pamćenje djeteta.

---

⁷ Članak 292. Zakona o kaznenom postupku govori o načinu ispitivanja djece, a uloga stručnog suradnika suda detaljnije je definirana u člancima 115. (način ispitivanja djece) i 116. (uloga stručnog suradnika) Zakona o sudovima za mladež. Također, na temelju članka 125. stavka 1. točke 5. Zakona o sudovima za mladež donesen je Pravilnik o radu stručnih suradnika izvanpravne struke na poslovima delinkvencije mladih i kaznenopravne zaštite djece u državnim odvjetništvima i na sudovima (NN 22/13). U članku 11. Pravilnika detaljno su propisane dužnosti suradnika na sudu u postupanju u predmetima u kojima su djeca žrtve ili svjedoci.

Statistički podatci o prijavljenim slučajevima pruženi su tijekom⁸ i nakon⁹ konzultacija. Nažalost, nismo primili statističke podatke o postotku slučajeva u kojima je izrečena presuda u odnosu na broj prijavljenih slučajeva, ali općenito se slažemo da većina otkrivenih slučajeva seksualnog nasilja ili zlostavljanja nije procesuirana. Što se tiče statističkih podataka, pravobraniteljica je spomenula i potrebu osiguravanja prikupljanja podataka o broju djece žrtava seksualnog zlostavljanja. Iako Ministarstvo unutarnjih poslova obrađuje podatke o broju prijavi, nije sigurno odgovara li broj prijavi broju djece.

Prema riječima pojedinih sugovornika, **kazne** su često samo uvjetne kazne bez odluke o **mjerama zaštite**. Seksualni prijestupnici mogu biti stavljeni pod nadzor nakon izricanja presude, ali to se u praksi rijetko događa. Osposobljavanje i podizanje svijesti sudaca o ovom specifičnom pitanju bili bi dobrodošli. Još jedno pitanje koje se pojavilo korištenje je mjera zaštite djece u parničnom postupku kada jedan roditelj koji se razvodi optužuje drugog za seksualno nasilje. Parnični i kazneni postupak često se odvijaju istovremeno i parnični sudac ponekad čeka odluku kaznenog suda prije nego što donese odluku o skrbništvu nad djetetom, izlažući dijete riziku od daljnjeg nasilja, jer do donošenja te odluke može proći nekoliko godina. Preporučena je bolja koordinacija rada parničnih i kaznenih sudova, jačanje razmjene informacija i sustavnija primjena mjera zaštite djece do pravomoćne odluke kaznenog suda.

Djeca žrtve i svjedoci nasilja i seksualnog zlostavljanja mogu koristiti **ostalu zaštitu i prava** kao što su pristup uslugama podrške, pravo na učinkovitu psihološku pomoć, pravo na pomoć stručnjaka i odvjetnika, kao i pravo na prisutnost osobe od povjerenja. Konzultacije su također pokazale da se dostupnost i obučенost stručnjaka koji pružaju te usluge razlikuju od suda do suda. Također su identificirani problemi s izvješćem o individualnoj procjeni djeteta i načinom na koji ga sudac koristi. Neki sudionici konzultacija žale što se to izvješće ne uzima u obzir na pravi način i ne dijeli se sa svim dionicima. Konzultacije nisu omogućile prikupljanje više informacija o tim temama. To će se također dodatno istražiti u pravnoj analizi i analizi politika koja će se provesti u okviru projekta.

Posljednji problem koji je identificiralo Ministarstvo zdravstva jest da se svi liječnički pregledi moraju održavati unutar zdravstvenih ustanova. To znači da bi za buduću primjenu Barnahus modela u Hrvatskoj bila potrebna **eventualna izmjena i dopuna zakona ili potpisivanje sporazuma između nekoliko agencija za pružanje zdravstvene skrbi izvan zdravstvenih ustanova, odnosno kako bi se liječnički pregled obavljao u Barnahusu**.

Kao zaključak o pravnom i političkom okviru, vrijedi spomenuti da je Hrvatska sudjelovala u studiji o mapiranju koju je 2023. pripremlilo Vijeće Europe pod nazivom: [Barnahus: europsko putovanje – Studija o mapiranju multidisciplinarnih i međuresornih modela prilagođenih djeci u odgovoru na nasilje nad djecom u državama članicama Vijeća Europe](#). Istraživanje je identificiralo Hrvatsku kao jednu od država članica Vijeća Europe bez Barnahus usluga ili usluga tipa Barnahus, ali u kojima postoje druge multidisciplinarnе i međuresorne usluge za djecu koja su žrtve ili svjedoci zločina. Među argumentima koje je Hrvatska iznijela kako bi objasnila nepostojanje Barnahus modela su nedostatak financijskih ulaganja u male i regionalne sudove i poteškoće u osiguravanju dostatnog proračuna za

---

⁸ Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike prikuplja podatke od područnih službi Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Prema dostupnim podacima za 2022. broj djece čija su prava povrijeđena u vezi sa seksualnim zlostavljanjem iznosio je 317, od čega 47 djece do 7 godina, 167 djece od 7 do 14 godina, a 103 bila su djeca od 14 do 18 godina. Od ukupnog broja, 72 su dječaka i 245 djevojčica. Napominjemo da je riječ o broju djece za koju je Hrvatski zavod za socijalni rad dobio informacije od policije, škola, vrtića, roditelja, anonimnih prijavi i sl. Navedeni broj djece ne treba poistovjećivati s brojem kaznenih postupaka tijekom godine.

⁹ Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, u 2022. prijavljeno je 691 seksualnih kaznenih djela počinjenih nad djecom. Najviše prijavljenih kaznenih djela bilo je spolna zlouporaba djeteta mlađeg od petnaest godina (242), iskorištavanje djece za pornografiju (171) i upoznavanje djece s pornografijom (106). Brojčano gledajući, najviše prijavljenih kaznenih djela bilo je spolno uznemiravanje (46), bludne radnje (38), zadovoljenje pohote pred djetetom mlađim od petnaest godina (28), silovanje (28), mamljenje djece za zadovoljenje spolnih potreba (20), podvođenje djeteta (8), iskorištavanje djece za pornografske predstave (2) i spolna zlouporaba djeteta starijeg od petnaest godina (2).

uspostavljanje Barnahus modela, kao i moguće poteškoće u donošenju ili revidiranju relevantnog zakonodavstva¹⁰.

Uočeni problemi i nedostatci:

- višestruki razgovori prije suđenja koji dovode do ponovne traumatizacije djeteta
- prvi obavijesni razgovor koji vodi policija ne smatra se dokazom u Hrvatskoj, već samo istražni razgovor nakon podnošenja kaznene prijave od strane državnog odvjetnika
- nedostatak specijalizacije sudaca ili sudova za dječja prava
- velik broj sudova za maloljetnike (15 sudova u cijeloj zemlji), što otežava odgovarajuću specijalizaciju tih sudova za rješavanje predmeta na smislen način prilagođen djeci
- kada ih imenuje vrhovni sud, vještine i kompetencije sudaca za mladež ne ispituju se uvijek pažljivo
- ne poštuje se uvijek pravilo da se dijete ispituje samo jednom tijekom kaznenog postupka (drugo ispitivanje traži sudac u iznimnim slučajevima)
- nisu uvijek dostupne posebne prostorije za razgovore s djecom
- postupci razgovora s djecom u praksi nisu uvijek jasni (videorazgovor za dijete starije od 16 godina)
- trebalo bi bolje definirati ulogu stručnih suradnika suda, kao i zahtjeve za njihovu izobrazbu te bi oni trebali biti dostupni na svim sudovima
- ne poštuju se uvijek načela zaštite osobnih podataka i povjerljivosti
- trajanje (odugovlačenje) postupka između zlostavljanja i održavanja saslušanja često je predugo
- trajanje postupka od prijave policiji do izricanja kazne također može biti jako dugo (od 2 do 8 godina)
- statističke podatke o prijavljenim slučajevima trebalo bi prikupljati sustavno i na precizniji način
- kazne su često samo uvjetne kazne bez ikakvih mjera zaštite
- parnični i kazneni postupci kada se tiču istog djeteta ponekad nisu dobro koordinirani i mjere zaštite ne koriste se uvijek u tim specifičnim slučajevima
- teritorijalni jaz u pogledu dostupnosti službi za zaštitu djece, kao i stručnih suradnika na sudovima (Zagreb u odnosu na regije)
- liječnički pregled može se obaviti samo u zdravstvenim ustanovama
- nedostatak financijskih ulaganja u male i regionalne sudove i poteškoće u osiguravanju dostatnog proračuna za uspostavljanje Barnahus modela
- moguće poteškoće u donošenju ili revidiranju relevantnog zakonodavstva kako bi se uspostavio Barnahus model.

5.2. Izazovi u međuresornoj koordinaciji, razmjeni informacija i upravljanju slučajevima zlostavljanja djece

U okviru konzultacija otkriveno je da je u Hrvatskoj u više navrata pokušano osnivanje interdisciplinarnih centara za zaštitu djece koja su žrtve seksualnog nasilja. Na primjer, Poliklinika za zaštitu djece i mladih osnovana 2002. u Zagrebu bila je pokušaj razvoja interdisciplinarne službe posvećene zaštiti djeteta¹¹. Ured pravobraniteljice za djecu tijekom 2008. i 2009. organizirao je niz sastanaka s lokalnim zajednicama kako bi ih potaknuo na osnivanje regionalnih centara u Osijeku i

¹⁰ Vidi stranicu 91. u [Barnahus: europsko putovanje – Studija o mapiranju multidisciplinarnih i međuresornih modela prilagođenih djeci u odgovoru na nasilje nad djecom u državama članicama Vijeća Europe](#)

¹¹ Čak i ako Hrvatska sama procjenjuje da nema operativnu Barnahus uslugu ili uslugu tipa Barnahus, Poliklinika za zaštitu djece i mladih u Zagrebu prepoznata je kao primjer međuagencijskih/ integriranih usluga za djecu koja su žrtve zlostavljanja. Vidi stranicu 44. u [Barnahus: europsko putovanje – Studija o mapiranju multidisciplinarnih i međuresornih modela prilagođenih djeci u odgovoru na nasilje nad djecom u državama članicama Vijeća Europe](#).

Splitu po uzoru na Polikliniku za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba. Niz okolnosti, kao i nedostatak političke i financijske potpore ili nedostatak razmjene informacija, spriječili su te eksperimente u razvoju Barnahus modela u Hrvatskoj. Međutim, treba napomenuti da je Barnahus trenutačno prioritet za Vladu i da Ministarstvo pravosuđa i uprave daje sve od sebe kako bi pronašlo financijska sredstva za promicanje te reforme.

Konzultacijama je uočeno da **niz institucija razvija i provodi multidisciplinarni i interdisciplinarni pristup** u radu na slučajevima seksualnog zlostavljanja djece. Dijelom tog multidisciplinarnog pristupa mogu se smatrati stručni suradnici državnog odvjetništva navedeni u prethodnom dijelu. Centri za djecu koji postoje u većim gradovima u zemlji i koji okupljaju socijalne radnike, psihologe, dječje psihijatre i socijalne pedagoge također su razvili multidisciplinarni i međuresorni pristup koji može pomoći sucu ili policiji u istrazi. Njihova bi stručnost tako mogla koristiti budućem Barnahusu za najbolji interes djeteta. Multidisciplinarnim timom mogao bi se smatrati i Operativni tim Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima koji razmatra slučajeve trgovanja ljudima i dodjeljuje status žrtve trgovanja ljudima. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske koordinira rad Operativnog tima koji okuplja predstavnike pravosuđa, policije, tužiteljstva, Ministarstva zdravstva, Ministarstva vanjskih poslova, nevladinih udruga itd. Još je jedan dobar primjer inicijativa Ureda za ravnopravnost spolova koji je osnovao Povjerenstvo za praćenje provedbe Protokola o ponašanju u slučaju seksualnog nasilja, a čiji su članovi predstavnici policije, socijalne skrbi, obrazovanja, zdravstva, organizacija civilnog društva, pravosuđa, ureda pravobraniteljice za djecu itd.

Nadalje, Hrvatska je usvojila nekoliko protokola kako bi djeci koja su žrtve nasilja osigurala dodatna prava i osigurala pravosuđe prilagođeno djeci u najboljem interesu djeteta. Neki od protokola su¹²: [Protokol o postupanju u slučajevima zlostavljanja i zanemarivanja djeteta](#) (2017.), [Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima](#) (2018.), Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja (2018. i 2023.), i [Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji](#) (2019.). Ti protokoli ističu obvezu različitih tijela i stručnjaka da **osiguraju međuresornu koordinaciju i najbolji interes djeteta tijekom kaznenog postupka**.

Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike slijede i dijele pravila definirana **Protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja** koja definiraju kako otkriti i prijaviti seksualno zlostavljanje djece. Taj ih Protokol obvezuje na suradnju s drugim resorima poput policije, socijalne i zdravstvene službe. Na primjer, zdravstvene ustanove moraju dati medicinske podatke na zahtjev policije, tužitelja/državnog odvjetništva ili suca bez ikakvih ograničenja u pogledu zaštite osobnih podataka. Iz konzultacija se pokazalo da je okvir koji je Protokol stvorio, a koji potiče suradnju među resorima, prilično dobar, ali da njegova provedba ponekad može biti problematična i može jako ovisiti o osobnoj mreži, vještinama i kompetencijama stručnjaka uključenih u postupak, ali također i lokaciji slučaja (Zagreb u usporedbi s ostalim regijama). Socijalne službe koje pokušavaju zaštititi i pratiti dijete koje je žrtva ili svjedok seksualnog zlostavljanja također se često suočavaju s poteškoćama u pribavljanju dokaza čak i ako se strogo pridržavaju postupka definiranog u Protokolu: svjedočenju djeteta ne vjeruje se nužno, obitelj može osporiti zakonitost Protokola, dijete može iznimno ostati u obitelji s počiniteljem ako drugi roditelj ne vjeruje ili ne priznaje zlostavljanje¹³. Dugoročno gledano, a s ciljem uspostavljanja Barnahus

---

¹² Protokoli su dostupni na hrvatskom jeziku na internetskoj stranici [Pravobraniteljice za djecu Hrvatske](#).

¹³ Ovo je bio primjer dan tijekom konzultacija. Međutim, Hrvatski zavod za socijalni rad, odnosno stručni tim nadležnog područnog ureda, uvijek će pripremiti zaključak o potrebi poduzimanja odgovarajućih mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta. Oni provode psihološku procjenu djeteta žrtve i ostale djece u obitelji te primjenjuju odgovarajuće instrumente socijalnog rada (Liste za procjenu razvojnih rizika djeteta i Liste za procjenu sigurnosti djeteta u obitelji). Na temelju procjene stručni tim priprema zaključak o potrebi poduzimanja radnji i odgovarajućih mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta i druge djece u obitelji, ako postoji. Ako je počinitelj nasilja roditelj, član obitelji ili osoba koja skrbi o djetetu ili je uključena u seksualno iskorištavanje/zlostavljanje djeteta te se utvrdi neposredna opasnost za život, zdravlje i sigurnost djeteta, donosi se odluka o hitnom odvajanju djeteta od roditelja ili druge osobe s kojom je dijete. Ako se ocijeni da su interesi roditelja/skrbnika u suprotnosti s interesima djeteta, djetetu će se imenovati poseban skrbnik radi zaštite njegovih prava i interesa u postupku za koji je imenovan. U skladu s ocjenom i zaključkom stručnog tima poduzimaju se

modela, čini se da pravila i postupci opisani u Protokolu nisu u potpunosti u skladu s Barnahus modelom i vjerojatno će ih trebati ažurirati u budućnosti.

Tijekom konzultacija prvotno se pokazalo da nema problema u **razmjeni podataka** između državnog odvjetništva, stručnih suradnika te socijalnih i zdravstvenih službi. Prema zakonu, tužiteljstvo ima punu ovlast tražiti osobne podatke, sve državne institucije moraju dijeliti podatke u svrhu kaznenog postupka. Međutim, navedeno je nekoliko primjera kada međuresorna komunikacija nije funkcionirala učinkovito, što ostavlja prostora za poboljšanje. Primjer je poteškoće u razmjeni informacija, primjerice, kada su različiti sudovi (kazneni/parnični) imenovali više skrbnika za jedno dijete, što stvara zbunjujuću i neadekvatnu podršku djetetu. Drugi primjer odnosio se na psihijatrijski karton majke koji nije prosljeđen sucu nadležnom za određivanje skrbništva nad djetetom u brakorazvodnom postupku jer se presuda i spis nisu nalazili u istom gradu/regiji. Poteškoće u dijeljenju osobnih podataka djeteta također su navedene u studiji o mapiranju kao jedan od čimbenika ili izazova s kojima se Hrvatska suočava u uspostavljanju Barnahus modela¹⁴. Nekoliko dionika, uključujući suce, kazalo je da je ponekad teško dobiti sve informacije o djetetu i njegovoj obiteljskoj povijesti koje bi im omogućile donošenje pravedne i informirane odluke. Podatci ili osobni dosje djeteta nalaze se u nekoliko institucija ili baza podataka, postoje samo u papirnatom obliku ili se jednostavno ne prenose. Predložena je izrada jedinstvene zaštićene baze podataka u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR).

Iako je Hrvatska usvojila instrumente poput Protokola o postupanju u slučajevima seksualnog nasilja za jačanje međuresorne koordinacije, još uvijek ima prostora za napredak koji bi se mogao osigurati uspostavljanjem Barnahus modela.

Uočeni problemi i nedostaci:

- nekoliko pokušaja da se razvije ili pokrene model tipa Barnahus u Hrvatskoj propalo je dijelom zbog nedostatka financijskih sredstava i snažne političke predanosti
- poduzimaju se napor da se usvoji multidisciplinarni i međuresorni pristup te da se potakne koordinacija na nacionalnoj razini, ali ostaju fragmentirani i nisu pod „jednim krovom“
- svakodnevna i praktična provedba Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja čini se izazovnom i treba ju ojačati
- Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja bit će potrebno izmijeniti/revidirati kad se otvori Barnahus
- razmjena informacija mogla bi se poboljšati definiranjem jasnih pravila, osposobljavanjem svih relevantnih uključenih sudionika i/ili razvojem jedinstvene zaštićene baze podataka u skladu s odredbama GDPR-a
- razlike u vođenju predmeta u Zagrebu u usporedbi s drugim područjima.

5.3. Potrebe za osposobljavanjem i podizanjem svijesti

Svi suci, državni odvjetnici i sudsko osoblje, kao i stručni suradnici, imaju obvezu cjeloživotnog usavršavanja. Njihovo osposobljavanje provodi Pravosudna akademija. Suci i stručni suradnici mogu se zajedno ili odvojeno educirati o tome kako pravilno voditi razgovor s djetetom. Svi sugovornici složili su se da je delikatna stvar razgovarati s djecom koja su često vrlo mala i da je vrlo važno znati koji bi dokazi bili prihvatljivi na sudu.

---

mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta sukladno Obiteljskom zakonu, neovisno o tome „vjeruje li drugi roditelj ili priznaje zlostavljanje“.

¹⁴ Vidi stranicu 91. u [Barnahus: europsko putovanje – Studija o mapiranju multidisciplinarnih i međuresornih modela prilagođenih djeci u odgovoru na nasilje nad djecom u državama članicama Vijeća Europe](#).

Konzultacije su pokazale da **nisu svi suci koji se bave slučajevima seksualnog zlostavljanja djece nužno iskusni i specijalizirani za prava djece**. Međutim, Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci snažno potiču države članice na „razmatranje uspostave sustava specijaliziranih sudaca i odvjetnika za djecu i daljnji razvitak sudova nadležnih za na pravu utemeljene i socijalne mjere u korist djece i njihovih obitelji”. Čini se da to još nije tako i to bi trebalo popraviti u budućnosti, možda izmjenama zakona kako bi se dječji sudovi učinkovitije reorganizirali i/ili kako bi suci, državni odvjetnici i stručni suradnici morali prolaziti obvezno i redovito osposobljavanje tijekom cijele svoje karijere. Konzultacije su otkrile potrebu da se neki suci obuče o pitanjima zaštite osobnih podataka, o tome kako postupati s prethodno snimljenim razgovorom ili kako komunicirati s djecom i bolje razumjeti djetetov iskaz. Pravosudna akademija već pruža redovito osposobljavanje o tim specifičnim pitanjima (na primjer, multidisciplinarni materijal za osposobljavanje razvijen u suradnji s UNICEF-om). Međutim, budući da osposobljavanje nije obvezno za bavljenje predmetima seksualnog zlostavljanja djece niti je preduvjet za razvoj njihove karijere, ne pohađaju ga svi suci koji se bave slučajevima seksualnog zlostavljanja djece. Pravosudna akademija razvija tečajeve osposobljavanja koje uglavnom održavaju suci i državni odvjetnici, ali ponekad i stručnjaci, forenzičari, psiholozi ili sveučilišni profesori.

Što se tiče **odvjetnika** odgovornih za obranu djeteta tijekom postupka, po potrebi se žrtvi pruža besplatna pravna pomoć i dostupan je popis odvjetnika koje imenuju suci. Hrvatska odvjetnička komora osigurava određeno osposobljavanje za svoje suradnike, ali potrebno je daljnje osposobljavanje i trebalo bi biti obvezno za one koji se bave slučajevima seksualnog zlostavljanja djece. Nažalost, uvjeti za uvrštavanje na popis pružatelja besplatne pravne pomoći vrlo su niski.

Ministarstvo unutarnjih poslova započelo je 2010. s jačanjem sposobnosti **policijskih službenika** u ispitivanju djece koja su žrtve i svjedoci seksualnog zlostavljanja. Četiri policijska službenika obučena su za forenzičko ispitivanje u Sjevernoj Irskoj. Nakon osposobljavanja, kao voditelji osposobljavanja uspjeli su razviti bazu operativnih i dobro obučених službenika od oko 100 osoba. Štoviše, u godišnje osposobljavanje policijskih službenika koji se bave ispitivanjem maloljetnika uvršten je i poseban nastavni plan i program. Ministarstvo unutarnjih poslova također je odlučilo u specijalizirani tečaj za policijske službenike za mladež uvrstiti modul koji se temelji na međusektorskoj suradnji, a na kojem nastavu izvode stručnjaci iz sektora socijalne politike, pravosuđa, zdravstva, znanstvene zajednice, organizacija civilnog društva te ureda pravobranitelja. Nažalost, zbog nepostojanja potrebnih zakonskih izmjena koje bi omogućile da se snimka razgovora djeteta s policijom koristi kao dokaz u kaznenom postupku, sustav audiovideosnimanja kojim je 2017. opremljeno 28 prostorija predan je Ministarstvu pravosuđa. Međutim, policija i dalje koristi 60 prostorija posebno opremljenih za ispitivanje djece.

Osposobljavanje je važna tema i za Ministarstvo zdravstva. **Zdravstveni radnici** obično su dobro obrazovani i moguće je osigurati posebno osposobljavanje specijaliziranim liječnicima (npr. ginekolozima). Ministarstvo predano radi na pružanju kontinuiranog obrazovanja tijekom cijele karijere svojim stručnjacima i radi na novim tečajevima o međusektorskom obrazovanju. Kontinuirano treba provoditi interdisciplinarno osposobljavanje timova kliničkih bolničkih centara zaduženih za prvi pregled (hitne službe), kao i koordinatora koji se u svakoj zdravstvenoj ustanovi imenuju za takve specifične slučajeve. Ministarstvo zdravstva povremeno je organiziralo tu vrstu interdisciplinarnog osposobljavanja i toplo preporučuje kontinuirano organiziranje takvog osposobljavanja uz eventualno uključivanje sudionika i stručnjaka iz drugih resora.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja također se jako zalaže za multidisciplinarno osposobljavanje putem Agencije za odgoj i obrazovanje. U suradnji s Hrvatskom psihološkom komorom pripremljeni su nastavni planovi i programi koji su namijenjeni odgojno-obrazovnim djelatnicima, ali i roditeljima. Potrebno je raditi na senzibilizaciji i podizanju svijesti o seksualnom zlostavljanju djece na internetu kako bi se obrazovnim djelatnicima pomoglo da otkriju takve slučajeve.

Kao i predstavnici drugih ministarstava, **Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava i socijalne politike** inzistiralo je na strateškoj važnosti osposobljavanja i obrazovanja stručnjaka koji rade s djecom i za djecu. Postojeći Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje od 2020. do 2027. i Nacionalni plan za prava djece za razdoblje od 2022. do 2026. već obuhvaćaju dio srednjoročnih strateških potreba za osposobljavanjem i obrazovanjem stručnjaka za rad s djecom i za djecu.

Kako navodi **Hrvatska psihološka komora**, također je potrebno ojačati početno i kontinuirano osposobljavanje kliničkih psihologa i dječjih psihijatara o seksualnom zlostavljanju i nasilju nad djecom, točnije o forenzičkom ispitivanju. U tom kontekstu, Komora će uskoro ponuditi tečajeve osposobljavanja za psihologe, koji će omogućiti razvoj internetskog obrazovnog alata koji će u budućnosti biti dostupan svim psiholozima. Osim toga, Psihološka komora izražava žaljenje što u Hrvatskoj postoji vrlo malo mjesta gdje djeca mogu dobiti psihološku skrb od strane iskusnih i dobro obučanih stručnjaka te se nadaju da će uspostavljanje Barnahusa dovesti do bolje skrbi.

Tijekom konzultacija utvrđeno je da postoji širok raspon osposobljavanja za pravosudne, socijalne i zdravstvene radnike ili policiju, ali ona moraju biti pojačana ili čak obvezna, organizirana u suradnji s nekoliko resora, ponuđena tijekom cijele karijere i usmjerena na multidisciplinarni pristup koji potiče suradnju između svih dionika radi boljeg poznavanja i razumijevanja njihovih uloga. Multidisciplinarno osposobljavanje neophodno je za koordinaciju i komplementarnost kako bi se izbjeglo dupliciranje i osiguralo da su sve usluge pokrivena. Specifične potrebe i prioritete u pogledu osposobljavanja istražiti će se tijekom pripreme predstojeće analize nedostataka u osposobljavanju.

Popis specifičnih potreba za osposobljavanjem identificiranih tijekom konzultacija:

- kako razgovarati, komunicirati i ponašati se s djecom koja su žrtve i svjedoci seksualnog zlostavljanja / komunikacija prilagođena djeci
- osposobljavanje u području osnovnog liječenja traume za oporavak djeteta kako bi se osigurala bolja dugoročna skrb za dijete
- osposobljavanje o razvoju djeteta i kako prepoznati znakove zlostavljanja
- osposobljavanje za provođenje razgovora s djecom na temelju protokola/razgovora koji se temelje na dokazima¹⁵;
- interdisciplinarno osposobljavanje koje uključuje sve radnike koji se bave slučajevima seksualnog zlostavljanja djece,
- seksualno zlostavljanje djece na internetu,
- trgovina ljudima i seksualni zločini,
- liječnički pregled prilagođen djeci.

Kao opći komentar, pravobraniteljica preporučuje da svi stručnjaci koji rade s djecom koja su žrtve i svjedoci seksualnog nasilja i zlostavljanja budu provjereni i prođu posebno osposobljavanje prije preuzimanja svojih dužnosti te da nastave s obukom tijekom cijele svoje karijere.

Uočeni problemi i nedostaci:

- iako suci i državni odvjetnici mogu pohađati osposobljavanja tijekom cijele svoje karijere, trebalo bi ojačati osposobljavanje sudaca i državnih odvjetnika zaduženih za slučajeve seksualnog zlostavljanja djece i uspostaviti sustav specijaliziranih sudaca

---

¹⁵ Korištenje protokola razgovora temeljenog na dokazima nije posebno regulirano u Hrvatskoj. Vidi studiju o mapiranju – vidi stranicu 70. u [Barnahus: europsko putovanje – Studija o mapiranju multidisciplinarnih i međuresornih modela prilagođenih djeci u odgovoru na nasilje nad djecom u državama članicama Vijeća Europe](#)

- osposobljavanje nije obvezno za suce, što ih ne potiče na pohađanje osposobljavanja koje predlaže Pravosudna akademija. Kontinuirano osposobljavanje trebalo bi biti obvezno za napredovanje i razvoj karijere
- trebalo bi ojačati osposobljavanje odvjetnika koji pružaju besplatnu pravnu pomoć i općenito odvjetnika koji rade s djecom
- nedostatno zajedničko i multidisciplinarno osposobljavanje (npr. sudaca, državnih odvjetnika i odvjetnika zajedno; ne samo o postupcima i zakonima, već i o tome kako komunicirati s djetetom ili o psihologiji djeteta)
- svi ispitanici podržavaju multidisciplinarno i međuresorno osposobljavanje, no potrebna je sveobuhvatna analiza nedostataka kako bi se bolje razumjelo i osmislilo odgovarajuće osposobljavanje koje će odgovoriti na konkretne potrebe te ga prilagoditi profilu stručnjaka koji rade s djecom i za djecu (socijalni radnici, klinički psiholozi, zdravstveni radnici, policija, prosvjetni radnici itd.)
- postoji potreba za osposobljavanjem i podizanjem svijesti o seksualnom zlostavljanju djece na internetu
- financijski resursi i osoblje nisu dostatni, što ograničava sposobnost osposobljavanja stručnjaka.

5.4. Sudjelovanje djeteta

Konvencija UN-a o pravima djeteta naglašava važnost sudjelovanja djeteta u procesima donošenja odluka koje utječu na njihove živote. Hrvatska je ratificirala tu konvenciju i radi na uključivanju njezinih načela u svoje politike i prakse. Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o sudjelovanju djece i mladih mlađih od 18 godina usvojena 2012. također pruža okvir za „osiguravanje da sva djeca i mladi mogu ostvarivati svoje pravo da budu saslušani, da budu shvaćeni ozbiljno i da sudjeluju u donošenju odluka u svim pitanjima koja ih se tiču, pri čemu se njihovim stajalištima pridaje dužna važnost u skladu s njihovom dobi i zrelošću”.

U Hrvatskoj već postoji nekoliko struktura koje uključuju sudjelovanje djece u radu nacionalnih tijela, kreiranju politika, strategija i zakona: dječja gradska/županijska vijeća na razini lokalne zajednice, Nacionalno vijeće učenika Republike Hrvatske, Vijeće za djecu i Savjetodavni odbor za dječju participaciju.

Ured pravobraniteljice za djecu aktivno je uključen u sudjelovanje djece te je izradio niz letaka i materijala vidljivosti na tu temu na hrvatskom i engleskom jeziku. Mreža mladih savjetnika pravobraniteljice za djecu jedan je od glavnih kanala putem kojih djeca mogu ojačati svoj glas u društvu.

Drugi dionici spomenuli su *ad hoc* inicijative za sudjelovanje djece poput konzultacija tijekom izrade Nacionalnog plana za prava djece za razdoblje od 2022. do 2026.; ili one koje su se odvijale tijekom projekta posredovanja koji je pokrenulo Ministarstvo pravosuđa stripom koji je izradio tinejdžer ili Savjetodavni odbor za zaštitu i tretman djece i mladih s problemima u ponašanju¹⁶ koji se bavi maloljetnim delikventima, a u kojem su djeca sudjelovala u odboru i dala svoj prijedlog.

Velika većina konzultiranih dionika pozdravlja jačanje sudjelovanja djece. Nekoliko sudionika spomenulo je i sudjelovanje nevladinih organizacija i udruga.

Uočeni problemi i nedostatci:

¹⁶ Savjetodavni odbor dio je programa ISKORAK, dodatne informacije dostupne su putem poveznice <https://skrb.hr/iskorak/>.

- mišljenja djece ne konzultiraju se sustavno i ne uzimaju se u obzir pri izradi strategije, akcijskog plana, protokola, zakona itd. koji se tiču djece.

6. Zaključci

Tijekom svoje početne faze projekt Europske unije i Vijeća Europe „**Uspostavljanje Barnahus modela u Hrvatskoj**” nastojao je prepoznati glavne potrebe i izazove budućeg uspostavljanja Barnahus modela kako bi se Vladi Republike Hrvatske pomoglo u rješavanju nedostataka. Nakon organiziranja konzultacija s nadležnim ministarstvima i institucijama, projektni je tim identificirao zakonske i političke potrebe, potrebe za međuresornom koordinacijom, razmjenom informacija i upravljanjem slučajeva, potrebe za početnim osposobljavanjem i potrebe koje se odnose na sudjelovanje djece i savjetovanja s djecom.

Buduću uspostavu i provedbu Barnahus modela u Hrvatskoj svi konzultirani dionici smatraju velikom dobrobiti. Imajući sve službe/resore pod istim krovom, izbjeglo bi se dupliciranje i ponovna viktimizacija djeteta. To bi pomoglo da se cijeli postupak ubrza i smanjio bi se broj neriješenih kaznenih predmeta. Većina sugovornika složila se da bi od četiri ili pet Barnahusa u zemlji koristiti imalo cjelokupno stanovništvo. Uspostavljanje Barnahus modela također bi dalo poticaj stručnjacima za nadogradnju već započete reforme te bi također predstavljalo mjesto gdje bi stručnjaci mogli pronaći podršku. Barnahus model također bi pomogao u otkrivanju i sprječavanju slučajeva, povećanju broja presuda i poboljšanju opće prevencije zločina. Barnahus model pomoći će cijelom sustavu da zaštiti djecu od nasilja i seksualnog zlostavljanja te da razvije pravosuđe prilagođeni djeci.

Glavne utvrđene potrebe i preporuke su:

Pravni i politički okvir:

- moraju se izbjegavati višestruki razgovori prije suđenja koji dovode do ponovne traumatizacije djeteta
- Zakon o sudovima mogao bi se izmijeniti kako bi se smanjio broj sudova koji se bave slučajevima seksualnog zlostavljanja djece s 15 na 4 (ili 5) kako bi se uspostavio učinkovitiji sustav specijaliziranih sudaca i odvjetnika za djecu u Hrvatskoj
- kada ih imenuje Vrhovni sud, vještine i kompetencije sudaca za mladež trebale bi se pažljivije ispitati
- ako sudac u iznimnim slučajevima vodi drugi razgovor, to bi trebalo biti regulirano jasno definiranim kriterijima i postupcima
- potrebno je smanjiti razlike između postojećih zakona i protokola, koji su dobri, i njihove praktične primjene
- smanjiti odugovlačenje između kaznenog djela, saslušanja djeteta i izricanja kazne, uz odgovarajuću psihijatrijsku i psihološku potporu djetetu u međuvremenu
- posebne sobe za ispitivanje na sudovima ili izvan suda trebale bi biti dostupne svugdje u zemlji prije uspostave Barnahus centara diljem zemlje. Nakon što cijela zemlja bude pokrivena uslugama Barnahusa, razgovori s djecom koja su žrtve i svjedoci seksualnog nasilja trebali bi se odvijati isključivo u Barnahusu
- praksa ispitivanja sve djece, uključujući i starije od 16 godina, putem videopoveznice trebala bi se automatski primjenjivati na svim sudovima¹⁷, a nakon što se uspostavi Barnahus, zakon bi trebao jasno definirati tko može koristiti njegove usluge.

---

¹⁷ Ovaj je problem posebno izražen na sudovima izvan Zagreba.

- Zakon o kaznenom postupku mogao bi se izmijeniti u pogledu stručnih suradnika suda i pravne pomoći kako bi se pojasnila njihova uloga u postupku i zahtjevi za njihovo osposobljavanje
- postojeći zakon mogao bi se izmijeniti kako bi se predložilo da se razgovor koji vodi policija može koristiti kao dokaz na sudu
- mogla bi se revidirati razina kazni za počinitelje koje su često ograničene na uvjetnu kaznu bez ikakvih jamstava za zaštitu djece
- postoji potreba za boljom koordinacijom parničnih i kaznenih postupaka u slučajevima sumnje na seksualno nasilje u postupku razvoda braka te za sustavnijom primjenom mjera zaštite
- trebalo bi osigurati točnije statističke podatke o prijavljenim slučajevima
- zakonodavstvo o zaštiti osobnih podataka i povezane prakse trebaju se uskladiti s GDPR-om i pritom uzeti u obzir najbolje interese djeteta
- trebalo bi potpisati međuresorni sporazum kako bi se omogućili liječnički pregledi izvan zdravstvenih ustanova
- trebalo bi smanjiti teritorijalni jaz u pogledu dostupnosti i učinkovitosti službi za zaštitu djece kao i stručnih suradnika na sudovima
- nacionalna tijela trebala bi ulagati u male i regionalne sudove i na nacionalnoj razini osigurati dostatni proračun za uspostavljanje Barnahus modela
- nacionalna tijela trebala bi podržati i revidirati relevantno zakonodavstvo i protokole kako bi se uspostavio Barnahus model.

Međuresorna koordinacija:

- potrebno je pojasniti i ojačati svakodnevnu i praktičnu provedbu protokola koji osiguravaju međuresornu koordinaciju
- potrebno je poduzeti napore da se usvoji sustavni multidisciplinarni i međuresorni pristup te da se potakne koordinacija na nacionalnoj razini
- postoji potreba za poboljšanjem procesa razmjene informacija u praksi, uključujući osposobljavanje svih relevantnih uključenih aktera
- mogla bi se razviti jedinstvena zaštićena baza podataka koja bi prikupljala sve informacije o djetetu i koja bi bila dostupna relevantnim stručnjacima u skladu s odredbama GDPR-a
- mogla bi se razmotriti zakonska obveza institucija da surađuju prema Barnahus modelu kako bi se ojačala međuresorna i interdisciplinarna koordinacija
- postoji potreba da svi relevantni slučajevi imaju istu razinu usluga zaštite, ne samo u Zagrebu
- jedan Barnahus možda nije dovoljan, treba razvijati regionalne centre u Rijeci, Splitu, Osijeku i Zagrebu
- nacionalna tijela trebala bi pronaći financijska sredstva za uspostavljanje Barnahus modela u cijeloj zemlji.

Potrebe za osposobljavanjem i podizanjem svijesti:

- potreba za uspostavom sustava specijaliziranih i obučeni sudaca, državnih odvjetnika i odvjetnika za djecu
- utvrđivanje potreba za osposobljavanjem za niz stručnjaka koji rade s djecom i za djecu, uključujući buduće osoblje Barnahusa, socijalne radnike, policijske službenike i prosvjetne radnike
- potreba za međuresornim i multidisciplinarnim osposobljavanjem
- učiniti osposobljavanje o seksualnom zlostavljanju djece i pravima djece općenito obveznim za sve stručnjake koji rade s djecom i za djecu. Uvjetovati razvoj karijere na temelju praćenja holističkih tečajeva osposobljavanja.
- potrebe za specifičnim osposobljavanjem o seksualnom zlostavljanju djece na internetu
- izgraditi buduće osposobljavanje na postojećim interdisciplinarnim pristupima koji su već razvijeni u nekoliko institucija (Pravosudna akademija, Policijska akademija, Agencija za odgoj i obrazovanje ili buduća Akademija socijalne skrbi)
- izgraditi buduće osposobljavanje na postojećim strukturama koje su dostupne izvan Zagreba (kao što su četiri regionalna centra za provođenje stručnog osposobljavanja Pravosudne akademije i 94 regionalna centra za socijalni rad)
- uložiti napore u podizanje svijesti javnosti o seksualnom zlostavljanju djece i ulozi Barnahus modela
- nacionalna tijela trebala bi osigurati dostatna financijska sredstva za razvoj kapaciteta za osposobljavanje stručnjaka koji rade s djecom i za djecu.

Sudjelovanje djeteta:

- stvaranje postupaka za sustavnije uključivanje djece u izradu nacionalnih dokumenata koji se tiču djece
- potreba za podizanjem svijesti o sudjelovanju djece na nacionalnoj razini.

Projektini tim u suradnji s hrvatskim partnerima uspio je formulirati preporuke u tim područjima koje će poslužiti kao smjernice za buduće projektne aktivnosti i koje će se odraziti u ažuriranom Detaljnom opisu projekta i planu rada.

Dodatak I. Program misije za utvrđivanje činjenica
(24. – 26. listopada 2023.)

Program	
Utorak, 24. listopada 2023.	
13:30 – 15:00	Konzultacije i razmjena mišljenja s predstavnicima sudbene vlasti (sudova) i državnog odvjetništva
15:30 – 16:30	Konzultacije i razmjena mišljenja s predstavnicima Hrvatske odvjetničke komore
Srijeda, 25. listopada 2023.	
9:30 – 10:30	Konzultacije i razmjena mišljenja s pravobraniteljicom za djecu Republike Hrvatske
11:00 – 11:50	Konzultacije i razmjena mišljenja s predstavnicima Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
13:30 – 15:00	Konzultacije i razmjena mišljenja s predstavnicima Ministarstva unutarnjih poslova, Ravnateljstva policije i Policijske akademije
15:30 – 16:30	Konzultacije i razmjena mišljenja s predstavnicima Ministarstva zdravstva
Četvrtak, 26. listopada 2023.	
9:30 – 10:30	Konzultacije i razmjena mišljenja s predstavnicima Pravosudne akademije
11:00 – 12:00	Konzultacije i razmjena mišljenja s predstavnicima Ministarstva znanosti i obrazovanja
13:30 – 14:30	Konzultacije i razmjena mišljenja s predstavnicima Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike

Dodatak II. Ažurirana analiza rizika i mjere ublažavanja

Postoji niz rizika povezanih s provedbom projekta, u pogledu kojih će Vijeće Europe poduzeti korake kako bi ih identificiralo i ublažilo. Tablica u nastavku pruža informacije o vanjskim rizicima i predloženim mjerama za njihovo ublažavanje.

Rizik	Mjera ublažavanja
Kratak vremenski okvir za provedbu predviđenih aktivnosti.	Određivanje prioriteta aktivnosti koje će se provoditi u okviru Projekta u dogovoru s tijelom korisnikom i DG REFORM-om. Potencijalno proširenje Projekta bez troškova (NCE).
Slab kapacitet operativne razine u Ministarstvu za provedbu projektnih aktivnosti.	Hrvatske će vlasti preuzeti vodstvo u predlaganju i odabiru relevantnih aktera za provedbu aktivnosti Projekta na temelju razgovora s relevantnim Projektnim timom u Vijeću Europe.

Dodatak III. Ažurirani plan rada

Naziv projekta	Uspostavljanje Barnahus modela u Hrvatskoj
Razdoblje	1. 9. 2023. – 29. 2. 2026.
Voditelj projekta	GASPARYAN, Zaruhi
Projektni službenik	PRIVAT DE FORTUNIE, Frederique

Aktivnosti			
Logframe br.	Naziv aktivnosti	Datum početka	Datum završetka
1.1	Uvodni sastanak	7. 9. 2023.	7. 9. 2023.
1.2	Zapisnik uvodnog sastanka	15. 9. 2023.	15. 9. 2023.
2.1	Priprema i odobravanje početnog izvješća	1. 10. 2023.	12. 12. 2023.
2.2	Konferencija povodom pokretanja projekta	30. 1. 2024.	30. 1. 2024.
3.1	Analiza pravnog, političkog i institucionalnog okvira	1. 2. 2024.	31. 5. 2024.
4.1	Priprema plana za uspostavljanje Barnahus modela	1. 6. 2024.	31. 9. 2024.
5.1	Procedure i protokoli za potporu međuresorne suradnje	1. 10. 2024.	28. 2. 2025.
6.1	Poslovni plan za uspostavljanje Barnahus modela u Hrvatskoj	1. 10. 2024.	28. 2. 2025.
7.1	Smjernice u području organizacijske i prostorne koordinacije	1. 2. 2025.	31. 5. 2025.
7.2	Konzultacije s djecom o organizacijskoj i prostornoj koordinaciji	1. 4. 2025.	31. 5. 2025.
8.1	Analiza nedostataka u osposobljavanju	1. 2. 2024.	31. 5. 2024.
9.1	Razvoj odgovarajućih materijala za osposobljavanje voditelja osposobljavanja	1. 6. 2024.	31. 9. 2024.
10.1	Sesije osposobljavanja	1. 12. 2024.	31. 7. 2025.
11.1	Studijski posjet	1. 10. 2025.	31. 10. 2025.
11.2	Izvjeshće o studijskom posjetu	1. 11. 2025.	31. 11. 2025.
12.1	Istraživanje percepcije o seksualnom zlostavljanju djece u Hrvatskoj	1. 10. 2024.	31. 1. 2025.
13.1	Okrugli stolovi i/ili radionice za podizanje svijesti među donositeljima odluka	1. 6. 2024.	28. 2. 2026.
13.2	Izrada i distribucija materijala za podizanje svijesti i materijala prilagođenih djeci	1. 6. 2024.	31. 1. 2026.
13.3	Završna konferencija projekta	1. 2. 2026.	28. 2. 2026.
14.1	Plan upravljanja promjenama	1. 12. 2024.	31. 4. 2025.
14.2	Radionica za relevantne dionike o Planu upravljanja promjenama	1. 6. 2025.	31. 7. 2025.
15.1	Sažetak opisa projekta	1. 2. 2026.	28. 2. 2026.
16.1	Završno izvješće	1. 2. 2026.	28. 2. 2026.